

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра іноземних мов

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ”

Кафедра індосвропейських мов

***“Сучасні проблеми германського та романського
мовознавства”***

Матеріали

***третьої Всеукраїнської науково-практичної
заочної конференції***

Рівне

2015

ББК 81.0
С 91
УДК 81

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції, 23-24 квітня 2015 року, Рівне. – 263, [2]с.

До збірника увійшли матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції “Сучасні проблеми германського та романського мовознавства”, присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов.

Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступники головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Деменчук Олег Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету іноземної філології (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри індоєвропейських мов (Національний університет “Острозька академія”);

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри іноземних мов (Луцький національний технічний університет);

Воробйова Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет)

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 8 від 28.03.2015 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

визначається, з одного боку, комунікативними потребами творця/користувача ФО та ситуацією вцілому, з іншого – комунікативним потенціалом природного колірнього сигналу та відповідного колірнього концепту. Досліджуючи лексеми, що позначають колір, у складі фразеологізмів, доцільно звертатися до етимології цих слів, адже необхідно прослідковувати, наскільки етимологічне значення компоненту є суттєвим для семантики фразеологізму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агюстон Ж. Теория цвета и ее применение в искусстве и дизайне / Ж. Агюстон. – М., 2012. – 180 с.
2. Гете И.В. Учение о цвете. Теория познания / И. В. Гете. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2012. – 200 с.
3. Ковальська І. В. Колористика як перекладознавча проблема (на матеріалі українських і англomовних художніх текстів) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук : спец.10.02.16 – “Перекладознавство” / І. В. Ковальська. – Київ, 2001. – 29 с.
4. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка : [учеб. Для ин-тов и фак-тов иностр. яз.] / А. В. Кунин. – М. : Высшая школа, Дубна : Изд. Центр “Феникс”, 1996. – 381 с.
5. Сергеева О.О. Лінгвістичні особливості словосполучень з колоронімами [Електронний ресурс] / О. О. Сергеева. – Режим доступу : www.rusnauka.com/12.../3_167142.doc.htm

О. В. Корженевська

Рівне

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ

Текст – це об’єднана смисловим зв’язком послідовність знакових одиниць. Основними властивостями тексту є зв’язність і цілісність.

Текст – це об’єкт, що пов’язує багато галузей наукових знань, які спеціально спрямовані на вивчення тексту чи лише досліджують його окремі аспекти, як метод чи спосіб певної діяльності. Правнича лінгвістика вивчає юридичний текст.

Юридичний текст визначає поведінку адресатів – країн, організацій, установ, громадян. Юридичний текст наказує, забороняє, дозволяє, рекомендує, змінює, описує реальний світ і поведінку людей у ньому. Комунікативний вплив юридичного тексту зумовлений факторами влади, повноважень сил, які в цих текстах вербалізуються.

Юридичні тексти становлять клас об’єднаних загальною комунікативною метою текстів, що використовуються в типових ситуаціях спілкування, мають однакову прагматичну установку та спільні лінгвостилістичні риси.

За способом репрезентації текст розподіляють на усний та писемний. Для юридичного тексту більш властива писемна форма [2, с.102].

За протяжністю текст може обмежуватися словом, словосполученням, реченням, якщо вони виражають цілісну, самодостатню інформацію, яка ситуативно забезпечує розуміння її адресатом. Максимальний його склад необмежений. Речення є найбільш показовим щодо формування стильової якості тексту. Реченню, на відміну від інших одиниць мови, властива вже комунікативна здатність певного типу, яка відкриває позиції для наступних одиниць цього ж рівня. У такий спосіб речення бере участь у формуванні функціонально цілеспрямованого, з відповідною стильовою якістю словесного масиву – тексту. Речення з функціональною семантикою норми становить основу граматичної структури юридичного тексту.

Кожен юридичний текст має певну мету, виражає намір (інтенцію) автора – переконати, дати наказ, спонукати до певних дій, повідомити певну інформацію тощо.

Особливість юридичного тексту полягає у тому, що його завданням є владний вплив на поведінку людей, спонукання до дії. Ці тексти

відображають суспільне життя через правові норми як правила належної і обов'язкової поведінки, виконуючи таким чином регулятивну функцію [3, с.29]

Юридичний текст характеризується такими основними ознаками:

- інформативність (ця категорія стосується як семантики, так і форми тексту) – один із факторів ефективності смислового сприйняття викладеного матеріалу, змістовна насиченість тексту;
- змістовна зв'язаність – забезпечує єдність тексту як цілого, охоплює формально граматичні аспекти зв'язку висловлювань, характеризується перш за все різнотипними мовними засобами, за допомогою яких здійснюється зв'язок між елементами тексту: граматичними, лексичними, логічними, стилістичними та асоціативними;
- логічна послідовність – це тісний логічний зв'язок між реченнями, частотність зв'язків з ознаками мети, причини, результативності (для цього, з цією метою, отже, однак, таким чином тощо), чітке членування тексту на абзаци, параграфи тощо;
- цілісність у структурно-змістовному плані – текст як цільна група речень має бути присвячений одній темі, з якою зіставляються всі речення, що входять до нього, передбачає впорядкованість частини тексту, їх неподільність, обґрунтованість, повноту;
- умотивованість – забезпечення переконливого характеру викладеного матеріалу, наявність необхідних посилань на офіційні статистичні дані, компетентні джерела, додатки тощо;
- смислова завершеність – інформація, подана у тексті, повинна вичерпно відображати тему, якій присвячений текст, не залишати можливості для змістовного доповнення і домислення виражених положень. У тексті повинні знайти місце всі без винятку атрибути закінчених фраз, положень і правил, суб'єкт правовідносин не

повинен потребувати роз'яснення змісту тексту, зокрема вираженої в законодавстві правової норми;

- цілеспрямованість – чітке визначення призначення, мета повідомлення;
- ретроспективність – зверненість у минуле, розгляд обставин, що вже мали місце;
- високий ступінь композиційної та мовної стандартизації – у юридичних текстах застосовуються усталені терміни, термінологічні конструкції, що виражають стандартні ситуації в праві, синтаксичні, лексичні та граматичні кліше, чітко визначена структура, що прискорює розроблення та сприйняття цих текстів, сприяє точності їх розуміння.

Для юридичних текстів властиво позначення, (обов'язково і чітко) таких екстралінгвістичних (позамовних) факторів комунікації: адресанта повідомлення (автора тексту), здебільшого це юридичні особи; адресата (одержувача повідомлення, читача); референта (об'єкт, предмет комунікації) – те, про що йдеться в тексті [4, с. 170].

В юридичних текстах, на відміну від інших, відсутнє ставлення автора тексту до об'єктивної дійсності та змістового матеріалу. Змістово-підтекстова інформація, відтворювана шляхом породження асоціативних та конотативних значень, не характерна юридичним текстам. У цих текстах однозначність смислу, конкретність, чіткість є основними принципами, умовою адекватного відтворення і розуміння, що не залишає місця для підтекстової інформації.

Кожен текст у процесі комунікації представляє певний мовленнєвий жанр і відповідно від свого функціонального призначення характеризується певними особливостями структурно-композиційної, семантико-сміслової, інтеційно-прагматичної природи.

Юридичні тексти залежно від сфери їх застосування поділяються на такі види:

- тексти законотворчої діяльності (текст нормативно-правового акту);
- тексти правозастосувальної діяльності;
- тексти юридичної науки;
- тексти правової публіцистики.

У тексті нормативно-правового акту втілюється та об'єктивується воля законодавця, саме його зміст насамперед інтерпретує особа, яка знайомиться з правовою нормою – встановленим, санкціонованим та забезпечуваним державою загальнообов'язковим правилом або приписом стосовно поведінки людини, діяльності органів, установ [1, с. 15].

З огляду на те, що тексти закону виражають нормативно-правові приписи, вони повинні забезпечувати стислість, сконцентрованість, однозначність і простоту розуміння законів.

Тексти правозастосувальної діяльності є важливим джерелом криміналістичної інформації. Це тексти, що збираються у ході кримінального судочинства, оперативно-розшукових заходів, фіксуються на матеріальних носіях при провадженні слідчих та інших процесуальних дій. Ці тексти містять інформацію, яка може не лише спрямовувати слідчого, прокурора чи суд, на необхідність проведення тих чи інших процесуальних дій, але і має важливе доказове значення. Такі тексти є предметом дослідження в різних судових експертизах. Із текстів цього виду отримуються різноманітні фактологічні й особистісні дані учасників перемов та інша кримінально значуща інформація шляхом застосування спеціальних лінгвістичних методів дослідження. Письмовий текст традиційно є об'єктом авторознавчої експертизи. Тут розглядаються питання щодо ідентифікації і діагностики автора тексту, визначення його соціальних та психологічних характеристик, і (встановлення факту співавторства, виконання тексту в незвичних умовах тощо [5, с.94].

У межах авторознавчої експертизи розвивається новий самостійний напрям з вивчення текстів – криміналістична текстологія, яка включає в себе

методи і засоби лінгвістичного, почеркознавчого, фактографічного та інших досліджень. Криміналістична текстологія, використовуючи досягнення філологічної науки, на основі проведення спеціальних теоретичних та експериментальних досліджень розробляє методики і рекомендації з текстологічного дослідження документів та вирішення всього комплексу діагностичних та ідентифікаційних завдань у рамках авторознавства.

Тексти як об'єкти експертизи традиційно поділяються на усні та письмові і досліджуються з позицій сучасної текстології та стилістики відповідних мов (англійської, української). Це завдання ускладнюється тим, що в кримінальному та цивільному праві налічується більше десяти видів правопорушень, особливість яких полягає в тому, що вони вчиняються шляхом вербальної поведінки, тобто шляхом використання звукових або звичайних письмових текстів. До них слід віднести такі:

- приниження честі, гідності й ділової репутації фізичної або юридичної особи;
- поширення текстів протиправного змісту, що пропагують расову, релігійну чи національну перевагу або неповноцінність;
- заклики до зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, масового безладу;
- погрози (вбивством, насильством) і вимагання, завідомо неправдиві повідомлення про терористичні акти;
- внесення до документів завідомо неправдивих відомостей тощо.

У саме таких вербальних повідомленнях міститься власне *corpus delicti*, тобто об'єктивні ознаки злочинного діяння. Саме вербальне повідомлення – текст є головним предметом кримінального дослідження і правової оцінки. А лінгвістичний аналіз його змістовно-сміслового та формального аспектів – основним способом для виявлення словесних конструкцій і смислових одиниць тексту, які підпадають під ознаки конкретного правопорушення, передбаченого відповідною законодавчою нормою. Важливою особливістю

провадження у справах такої категорії вбачається те, що ніяких інших джерел доказів у цих випадках не існує [2, с. 135].

Тексти юридичної науки реалізують мислетворну та номінативну функції мови права. Вони є способом подання наукової думки у площині дослідження держави і права. Наукова ґрунтовність викладу є обов'язковою ознакою наукового юридичного тексту. Ці тексти відповідають принципу фаховості, містять нові для користувачів знання, є інформаційно актуальними й достатніми, пізнавально цінними, доступними за змістом та обсягами інформації, обов'язково зразковими прикладами з точки зору норм сучасної мови. Об'єктивний, зрозумілий, доказовий, точний і неупереджений виклад правової інформації у цих текстах має впливати на розум і свідомість адресата.

ЛІТЕРАТУРА

1. Структура, семантика і прагматика юридичних текстів (на матеріалі сучасної англomовної преси): Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 /Г.П.Апалат; Київський національний лінгвістичний ун-т. – К., 2003. – 19 с.
2. Брак Г.Л. Лінгвістичний аналіз тексту/Г.Л.Брак. – Львів: Світ, 1999.– 142 с
3. Гудманян А.Г. Відтворення власних назв у перекладі юридичних текстів /А.Г.Гудманян. – К.: 2000. – 40 с.
4. Клименко Л.В. Утвердження юридичного статусу англійської мови /Л.В.Клименко// Мовні і концептуальні картини світу: Зб. наук. пр. – К.: Логос, 2000. – С. 169-175.
5. Петрова Т.І. Про юридичну термінологію як відкриту систему /Т.І.Петрова // Матеріали міжвузівської науково-практичної конференції “Проблеми функціонування державної мови в Україні та методика її викладання у навчальних закладах системи МВС ”, – Львів, 1997. – С.91 – 97.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Бігунова С. А., Зубілевич М. І.

The Non-Verbal and Verbal Components of Etiquette
in Virtual Communication 6

Білоус Т. М.

Процеси оптимізації міжкультурної комунікації як особливої форми
соціальної взаємодії в контексті сучасного діалогу культур 13

Войтенко І. Г.

Мовленнєво-етикетний стереотип у англomовному політичному
та економічному дискурсі 17

Воробйова Л. М.

Семантика слова: психолінгвістичний аспект 23

Ногачевська І. О.

Проблема мовної особистості у контексті творчої діяльності 31

Романюк С. К.

Мовленнєвий вплив як прагмалінгвістична проблема 37

Самборська І. М.

Изучение семантики слова: когнитивно-прагматический аспект 44

СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Бігунов Д. О.

Конфлікт у художньому дискурсі 49

Валько О. В.

Тлумачення терміну “емфаза” у мовознавчих студіях 53

Верьовкіна О. Є.

Коментар автора в оповіданнях Р.Дала 57

Вєтрова І. М.

Лексико-семантичне поле “рух” в англійській та
українській мовах 63

Вовчук Н. І.

Коннотативність поетических новообразований 67

Воробйова І. А.

Способи утворення okazіональних антропонімів у романах
Террі Пратчетта 72

Дзюман І. І.

Проблема системного вивчення ідіоматичних виразів 78

Івашкевич Е. Е.

Особливості перекладу О.Логвиненком роману Дж.Д.Селінджера
із використанням стратегії «суто авторський переклад» 82

Касаткіна-Кубишкіна О. В.

До питання структурно-семантичних та граматичних особливостей
фразеологічних одиниць з колірним компонентом..... 88

Корженевська О. В.

Комунікативно-прагматичні аспекти вивчення юридичних текстів..... 92

Мороз Л. В., Кисляк О. В.

Значення творчості Романа Бжеського для розвитку сучасного
історичного процесу в Україні 99

Мороз Л. В., Шкода Н. В.

Сюжетно – композиційні новації – провідний чинник
жанрового розвитку художніх життєписів..... 103

Приходько В. Б.

Інтертекстуальність та переклад 107

Сербіна Т. Г.

Народна афористика в газеті як елемент мовної гри 111

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Антоненко Н. Є.

Listening: Problems and Solutions 118

Антюхова Н. І.

До проблеми становлення творчого потенціалу майбутнього
вчителя іноземних мов 124

Богачик М. С.

Системотвірні чинники процесу засвоєння англійських комп'ютерних
неологізмів студентами педагогічного університету 140

Бойко Н. Г.

Використання пісенного матеріалу у формуванні комунікативної
компетенції школярів на уроках іноземної мови..... 144

Джава Н. А.

Gruppenlesen mit vier Strategien – reziprokes Lernen und Lehren 151

Зубілевич М. І., Бігунова С. А.

Природа виникнення та класифікація порушень
граматичної правильності англомовної писемної комунікації 154

Кіндрат Н. П.

Використання можливостей інтернету при дистанційному навчанні..... 158

Кочубей О. С.

Запровадження компетентнісного підходу у підготовці фахівців
з вищою освітою..... 165

Моргачова І. В.

До проблеми становлення професійної компетентності
майбутніх юристів..... 174

Мороз Л. В.

Polemik: Bildung gegen Ausbildung 180

Мороз Л. В., Новосад Н. І.

Die Stunde der Individualität in der Pädagogik 186

Мороз Л. М.

Педагогічна інтерпретація філософії виховання
німецькими просвітниками 190

Перішко І. В.

Аспекти необхідності підготовки майбутніх маркетологів
до іншомовного спілкування для туристичної діяльності 193

Трофімчук В. М., Дуброва А. С.

Рациональне використання рідної мови під час навчання іноземної 197

Федоришин О. П.

Формування позитивної мотивації до вивчення іноземної мови
на початковому етапі 200

СЕКЦІЯ 4. ЗІСТАВНА ЕТНОЛІНГВІСТИКА ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ В АСПЕКТІ МОВНИХ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ КАРТИН СВІТУ

Байло Ю. В.

Транстермінологізація англійських термінів військової справи 204

Деменчук О. В.

Perception Vocabulary in English, Polish and Ukrainian:
a Cognitive-Onomasiological Approach 206

Замашна С. М.

Особливості комунікативної поведінки англійського
й українського народів 215

Івашкевич Е. З.

The Structure of Social Intellect of the Person 222

Калініченко М. М.

Творчість Емілі Дікінсон в дискурсі популярної жіночої літератури
Сполучених Штатів першої половини XIX сторіччя 225

Константинова О. В.

Двокомпонентні термінологічні словосполучення англійської
термінології оподаткування 227

Михальчук Н. О., Чала Ю. М.

Особливості впливу французьких запозичень на динаміку
лексичної системи англійської мови 233

Ярута Н. П.

Особливості нових лінгвістично-політичних досліджень в Україні 248

Яцюрник А. О.

The study of productive or “problem” thinking 256

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ 260